

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov (ďalej len „návrh zákona“).

Účelom predloženého návrhu zákona je vytvorenie súladu právnej úpravy slovenskej národnej inštitúcie pre ľudské práva (v anglickom jazyku „National Human Rights Institution“ – ďalej len „NHRI“) s požiadavkami rezolúcie č. 48/134 Valného zhromaždenia OSN z 20. decembra 1993 o Národných inštitúciách na presadzovanie a ochranu ľudských práv (tzv. Parížske princípy). Parížske princípy sú princípy vzťahujúce sa na status národných inštitúcií a v medzinárodnoprávnom priestore predstavujú minimum, ktoré musí byť splnené jednak pri zriadení národnej inštitúcie pre ľudské práva a následne aj pri jej ďalšom fungovaní.

Súlad s Parížskymi princípmi posudzuje akreditačná subkomisia Globálnej aliancie národných ľudskoprávných inštitúcií (ďalej len „GANHRI“), ktorej odporúčania sú tiež súčasťou navrhovaných zmien. Cieľom je dosiahnuť, aby sa slovenský národný orgán pre ľudské práva, ktorým je Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (ďalej len „stredisko“), mohlo uchádzať o udelenie statusu A (plného súladu s Parížskymi princípmi). Parížske princípy sú považované za test legitimacy a dôveryhodnosti inštitúcií, ktoré majú slúžiť primárne na ochranu práv občana.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a zákonmi a súčasne je v súlade s právom Európskej únie.

Vplyv predloženého návrhu zákona na rozpočet verejnej správy, na podnikateľské prostredie, na sociálne prostredie, vplyv na životné prostredie, vplyv na informatizáciu spoločnosti a na služby verejnej správy pre občana sú uvedené v doložke vybraných vplyvov. Návrh zákona bude mať negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy, ktorý je však rozpočtovo zabezpečený, a bude mať tiež pozitívny sociálny vplyv. Návrh zákona nebude mať vplyv na informatizáciu spoločnosti, služby verejnej správy pre občana, životné prostredie, ani na podnikateľské prostredie.

Návrh zákona nie je predmetom vnútrokomunitárneho pripomienkového konania.

Návrh zákona bol predmetom riadneho pripomienkového konania, ktorého vyhodnotenie je súčasťou predkladaného materiálu. Na rokovanie vlády Slovenskej republiky sa materiál predkladá s rozporom s hromadnou pripomienkou verejnosti.

Osobitná časť

K čl. I

K bodu 1

Na podnet Slovenského národného strediska pre ľudské práva (ďalej len „stredisko“) sa mení názov jedného z orgánov strediska zo správnej rady na radu. Názov „správna rada“ vzbudzuje predstavu, že ide „len“ o administratívny orgán strediska. Rada plní predovšetkým funkciu poradného orgánu výkonného riaditeľa v otázkach výkonu činnosti podľa § 1 ods. 2 návrhu zákona (je zložená z odborníkov v danej oblasti). Pri niektorých činnostiach má rada zároveň postavenie kontrolného orgánu voči výkonnému riaditeľovi (napr. schvaľovanie rozpočtu, prerokovanie účtovnej závierky a pod.).

K bodu 2

Upravuje sa mandát strediska. Spresňuje, čo sa rozumie pod niektorými všeobecne označenými kompetenciami. Stredisko vykonáva všetky činnosti uvedené v tomto ustanovení jednak v rámci oblasti ľudských práv a jednak v oblasti týkajúcej sa ochrany a presadzovania zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona (pre túto oblasť sa zároveň zavádza legislatívna skratka naprieč celým zákonom, a to „oblasť nediskriminácie“). Legislatívna skratka „nediskriminácia“ bola zvolená v súlade s pojmom zavedeným v Charte základných práv Európskej únie (čl. 21 s názvom Nediskriminácia).

Činnosti, ktoré stredisko vykonáva len v oblasti nediskriminácie sú ďalej uvedené v novo zavedenom ustanovení zákona (pozri bod 4).

Mandát strediska bol explicitne doplnený o nasledujúce kompetencie:

- stredisko predkladá na žiadosť alebo z vlastnej iniciatívy vláde Slovenskej republiky, Národnej rade Slovenskej republiky a orgánom verejnej správy nezávislé stanoviská, odporúčania a podnety na prijatie legislatívnych opatrení a nelegislatívnych opatrení,
- stredisko podporuje ratifikáciu alebo pristúpenie k medzinárodným zmluvám a dohovorom týkajúcich sa ľudských práv a dohliada na implementáciu medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách a
- stredisko môže prispievať k správam Slovenskej republiky o plnení úloh vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách a z jej členstva v medzinárodných organizáciách, stredisko taktiež predkladá vlastné správy.

Napriek tomu, že niektoré tieto aktivity stredisko v praxi vykonáva, je požiadavkou GANHRI, aby boli explicitne zakotvené v zákonnom mandáte.

Novo zakotvenou kompetenciou je predkladanie nezávislých správ, odporúčaní a podnetov na prijatie opatrení v oboch oblastiach pôsobnosti strediska. V doterajšej úprave malo stredisko napriek ľudskoprávnemu mandátu oprávnenie vydávať odporúčania len v oblasti nediskriminácie. Správy, odporúčania a návrhy môže predkladať priamo vláde a parlamentu, ktorí na ich základe môžu ďalej postupovať na účel harmonizácie právneho stavu s princípmi ľudských práv. Tieto dokumenty môže predkladať aj orgánom verejnej správy.

Rozšírený mandát strediska obsahuje aj oprávnenie strediska prispievať k správam o plnení úloh vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných

slobodách a z jej členstva v medzinárodných organizáciách. Súčasne sa v texte zákona výslovne uviedlo, že stredisko predkladá príslušným orgánom vlastné alternatívne správy.

Účelom tohto ustanovenia je sprehľadniť rozsah právomocí strediska a súčasne ho zjednotiť vzhľadom k tomu, že ide o právomoci, ktoré, ako je uvedené vyššie, stredisko vykonáva v oboch oblastiach svojej činnosti. S ohľadom na to predkladateľ vypustil výslovné zakotvenie činnosti, ktorá je podľa súčasného znenia zákona stanovená ako „*zhromažďovanie a poskytovanie informácií o rasizme, xenofóbii a antisemitizme v Slovenskej republike*“. Predkladateľ má za to, že vykonávanie tejto činnosti je zahrnuté v právomoci vydávať nezávislé odborné stanoviská (z vlastnej iniciatívy alebo na žiadosť) a nie je potrebné jeho výslovné vyjadrenie v texte zákona. Stredisko má v zmysle novo ustanoveného mandátu mandát aj na vykonávanie tejto činnosti.

K odseku 3

Odsek 3 uvádza štyri činnosti, ktoré stredisko plní v oblasti nediskriminácie. Tri z nich vyplývajú z antidiskriminačného zákona, avšak je žiaduce, aby boli explicitne zakotvené aj v zákone, ktorý upravuje mandát strediska v tejto oblasti. Zároveň v dvoch z nich ide aj o požiadavku zo strany strediska, ktorej predkladateľ vyhovel. Ide o zverejňovanie informácií o dočasných vyrovnávacích opatreniach a o oprávnení strediska podávať žaloby v zmysle § 9a antidiskriminačného zákona. Treťou z činností, ktoré sa spomínajú aj v antidiskriminačnom zákone, je požiadavka na základe žiadosti posudzovať, či zamestnávateľ prijal dostatočné opatrenia na podporu zamestnania osoby so zdravotným postihnutím a či neprijatím potrebných a možných opatrení, ktoré nie je možné ešte považovať za neprimerane náročné pre zamestnávateľa, neporušil zásadu rovnakého zaobchádzania. V tomto prípade predkladateľ vyhovel požiadavke zo strany Národnej rady občanov so zdravotným postihnutím v Slovenskej republike. V rámci oblasti nediskriminácie sa navyše tiež špecifikovala právomoc strediska vykonávať nezávislé zisťovania, a to jednak na žiadosť či už fyzickej alebo právnickej osoby, ako aj z vlastnej iniciatívy. V tomto prípade ide o špecifický mandát orgánov presadzovania nediskriminácie v zmysle tzv. antidiskriminačných smerníc EÚ.

K odseku 4

Výslovne sa stanovuje, že stredisko pri svojej činnosti a plnení svojich úloh spolupracuje tak s domácimi, ako aj zahraničnými inštitúciami pôsobiacimi v oblasti ľudských práv a v oblasti nediskriminácie. Spolupráca s inými ľudskoprávnymi inštitúciami predstavuje ďalšie z odporúčaní GANHRI. Pravidelný a konštruktívny dialóg s relevantnými organizáciami a aktérmi je potrebný pre efektívne napĺňanie mandátu NHRI. Tento dialóg by mal byť formalizovaný a NHRI má udržiavať pracovné kontakty s inými orgánmi pôsobiacimi v oblasti ochrany a podpory ľudských práv v krajine vrátane občianskej spoločnosti a mimovládnych organizácií. GANHRI zdôrazňuje, že na to, aby NHRI mohla plnohodnotne realizovať svoje úlohy, potrebuje mať dobré vzťahy s rôznymi inštitúciami a aktérmi v krajine vrátane ústredných orgánov štátnej správy, súdov, právnických profesií, MVO a médií. Ak by totiž pracovala v izolácii, nemá možnosť poskytnúť adekvátne služby verejnosti.

K odseku 5

Odsek 5 stanovuje spoluprácu strediska jednak s odborníkmi, ako aj so širokou verejnosťou pri vzdelávacích aktivitách a informačných kampaniach. Stredisko má tak pri vzdelávaní možnosť spolupracovať napr. so vzdelávacími inštitúciami, odbormi, zraniteľnými skupinami spoločnosti a pod.

K odseku 6

V odseku 6 sa bližšie špecifikuje, čo všetko spadá pod pojem právna pomoc, ktorú stredisko v rámci svojej činnosti poskytuje. Ide o výpočet najzložitejších a zároveň najčastejších foriem právnej pomoci, ktoré stredisko už v súčasnosti poskytuje, avšak nedisponuje výslovným zakotvením týchto činností v texte zákona.

K odseku 7

Odsek 7 stanovuje povinnosť vlády Slovenskej republiky, Národnej rady Slovenskej republiky a orgánov verejnej správy reagovať najneskôr v zákonnej lehote na odporúčania, stanoviská alebo podnety, ktoré im stredisko v rámci svojej kompetencie predložilo.

Predkladateľ považuje túto úpravu za žiaducu z dôvodu, aby odporúčania strediska neostali len pri adresovaní orgánov, ktorých sa týkajú, ale aby bolo zrejmé, ako sa tieto s návrhmi strediska vysporiadali. Takouto úpravou sa zároveň napĺňa ďalšie z odporúčaní GANHRI, a to zabezpečiť takú právnu úpravu, aby orgány, voči ktorým odporúčania smerujú, mali úlohu na ne v primeranom čase reagovať.

K odseku 8

V odseku 8 sa stručne vymedzuje povinnosť subjektu, u ktorého bude stredisko vykonávať nezávislé zisťovanie poskytnúť mu potrebnú súčinnosť, pričom výslovne sa uvádza povinnosť umožniť nahliadnutie do dokumentácie, záznamov alebo iných dokladov potrebných na riadny výkon nezávislého zisťovania. Zákon na tomto mieste zároveň výslovne stanovuje, že súčinnosť sa poskytuje v súlade s podmienkami ustanovenými osobitnými predpismi, v ktorých je jednoznačne ustanovené komu a za akých podmienok môžu byť informácie, napr. zo spisových dokumentácií, sprístupnené. Upravená je taktiež povinnosť mlčanlivosti zamestnanca o skutočnostiach, ktoré sa dozvedel pri vykonávaní tejto činnosti. Z každého vykonaného nezávislého zisťovania je stredisko povinné vyhotoviť správu, ktorú povinne zverejňuje na svojom webovom sídle.

Ustanovenie § 1 ods. 9 upravovalo kompetenciu strediska zastupovať účastníka v konaní vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania. Následkom novely § 1 vykonanej týmto zákonom sa táto kompetencia presunula do predošlých ustanovení, čím sa odsek 9 stáva nadbytočným.

K odseku 9

Zavádza sa povinnosť predložiť Národnej rade Slovenskej republiky správu o stave dodržiavania ľudských práv vrátane oblasti nediskriminácie v Slovenskej republike, ktorú už v zmysle účinnej právnej úpravy stredisko každoročne vypracúva. Zavedením tejto povinnosti sa napĺňa jedno z odporúčaní GANHRI, t. j. aby NHRI mala explicitnú právomoc predkladať správu priamo zákonodarnému zboru. Z odporúčaní GANHRI taktiež vyplýva, že takáto správa má zahŕňať informáciu o činnosti NHRI, ako aj odporúčania, stanoviská a návrhy k akýmkoľvek problémom v oblasti ľudských práv.

Lehota na vyhotovenie a predloženie správy sa na žiadosť strediska predĺžila o jeden mesiac, t. j. do 31. mája každého roka. Stredisko bude mať povinnosť zverejniť túto správu v rovnakom termíne aj na svojom webovom sídle. Predkladateľ má za to, že týmto procesom sa zabezpečí diskusia ohľadne stavu dodržiavania ľudských práv (vrátane oblasti nediskriminácie) v spoločnosti, čo vyžaduje aj GANHRI. Takáto úprava širšej diseminácie správy (predložením NR SR a zverejnením na webovom sídle) predstavuje len minimálny rozsah, v ktorom musí byť správa zverejnená. Neexistuje prekážka, pre ktorú by stredisko

nemohlo správu distribuovať aj prostredníctvom iných masovo-komunikačných prostriedkov, resp. akýmkoľvek iným vhodným spôsobom, ktorý napomôže šíriť správu do širokej spoločnosti.

K odseku 10

Týmto ustanoveniami sa stanovuje zákonná lehota na odpoveď subjektov, vymenovaných v ustanovení, reagovať na žiadosť strediska. Stredisko môže v zmysle účinnej právnej úpravy požadovať poskytnutie informácií o dodržiavaní ľudských práv od subjektov vymenovaných v tomto ustanovení. Podľa praxe strediska sa však stáva, že dožiadané orgány niekedy nereagujú buď vôbec, alebo až po lehote, resp. termíne stanovenom v žiadosti strediska na poskytnutie informácií. Za účelom riadneho plnenia povinností strediska, ktoré mu vyplývajú zo zákona, je potrebné zabezpečiť, aby malo k dispozícii vždy aktuálne informácie v čase, kedy ich potrebuje.

Zároveň sa odstraňuje úprava týkajúca sa možnosti požadovať informácie od mimovládnych organizácií. Predkladateľ považuje takúto úpravu za nadbytočnú, keďže stredisko v rámci svojho širokého mandátu má možnosť požiadať mimovládne organizácie o informácie nezávisle od ustanovenia zákona. Potreba spolupráce s týmto typom organizácií je stanovená v novozavedenom ustanovení § 1 ods. 4 (bližšie pozri bod 4).

K odseku 11

Prijímatelia dočasných vyrovnávacích opatrení (t. j. orgány verejnej správy alebo iné právnické osoby podľa § 8a ods. 1 antidiskriminačného zákona) majú v zmysle § 8a ods. 4 antidiskriminačného zákona povinnosť podávať stredisku správy o prijatých dočasných vyrovnávacích opatreniach. Z praxe strediska však vyplýva, že prijímatelia si neplnia túto povinnosť. S ohľadom na to bola, na žiadosť strediska, do zákona doplnená zákonná lehota pre prijímateľov odpovedať na žiadosť strediska s previazaním na antidiskriminačný zákon. To znamená, že sa nestanovuje nová povinnosť pre prijímateľov, ktorá by doteraz neexistovala, ale zavádza sa prostriedok, ktorým bude možné vyžadovať, aby predmetné subjekty poskytli informácie stredisku o dočasných vyrovnávacích opatreniach v zmysle antidiskriminačného zákona.

K odseku 12

Pokiaľ ide o právnu úpravu uvedenú v odseku 12, nezavádza sa nový právny stav, ale deklaruje sa aktuálny právny stav. Podľa súčasného právneho stavu podľa § 5 a 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve vykonáva kontrolu činnosti Vojenského spravodajstva a podľa § 5 a 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov kontrolu činnosti Slovenskej informačnej služby výlučne Národná rada Slovenskej republiky prostredníctvom svojich osobitných kontrolných výborov (aktuálne ide o Osobitný kontrolný výbor NR SR na kontrolu činnosti Vojenského spravodajstva a Osobitný kontrolný výbor NR SR na kontrolu činnosti SIS).

Dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania v oblasti spravodajských služieb je upravené v § 4 a § 134 ods. 1 písm. b) zákona č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s odkazom na antidiskriminačný zákon.

K bodu 3

Z dôvodu legislatívnych zmien dochádza k zmenám aj v číslovaní odkazov naprieč zákonom tak, aby logicky na seba nadväzovali.

K bodu 4

Spresňuje sa spôsob financovania strediska zo štátneho rozpočtu, ktorý je v súlade s aktuálnym stavom.

Ministerstvo financií Slovenskej republiky poskytuje stredisku dotáciu zo štátneho rozpočtu, čím sa naplňa aj záväzok vlády Slovenskej republiky financovať stredisko, aby mohlo pokračovať v činnosti, vyplývajúci z Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a Organizáciou Spojených národov o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva (čl. 3 písm. a) dohody; oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 29/1995 Z. z.).

K bodu 5

Doplnenie hospodárenia strediska s inými verejnými prostriedkami do ustanovenia § 2 ods. 3 súvisí s možnosťou strediska uchádzať sa o iné zdroje financovania.

K bodu 6

Stredisko je v zmysle jednotnej metodiky platnej pre Európsku úniu (metodika ESA 2010) subjektom verejnej správy, v ktorom sú Ministerstvo financií Slovenskej republiky a Úrad vládneho auditu oprávnené vykonať vládny audit verejných financií podľa zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 177/2018 Z. z. Z uvedeného dôvodu bol k odkazu vzťahujúcemu sa na kontrolu hospodárenia strediska s finančnými prostriedkami doplnený odkaz o vyššie uvedený zákon č. 357/2015 Z. z.

Z dôvodu zabezpečenia možnosti ukladania a vymáhania sankcií za prípadné porušenie finančnej disciplíny podľa zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, sa stanovuje, že odvod, penále a pokutu ukladá a vymáha Úrad vládneho auditu, keďže v platnom znení zákona táto úprava absentuje.

K bodu 7

Napriek tomu, že stredisko dostáva prostriedky zo štátneho rozpočtu, nie je správcom majetku štátu, ale spravuje svoj vlastný majetok, keďže ide o nezávislú organizáciu. Úprava strediska ako subjektu, ktorý nemá postavenie správcu majetku štátu podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov predstavuje len deklarovanie faktického stavu, ktorý v súčasnosti existuje. Odstraňujú sa tak akékoľvek pochybnosti o tom, či stredisko má alebo nemá toto postavenie. Predkladateľ však zároveň poukazuje na to, že stredisko aj naďalej podlieha kontrole hospodárenia s finančnými prostriedkami v zmysle príslušných právnych predpisov (pozri bod 11).

K bodu 8

Vzhľadom k tomu, že v tomto ustanovení novelizovaného zákona došlo pri jeho pôvodnom koncipovaní k nesprávosti v slove „správna“ novelizačným bodom 1 sa

neodstránil pôvodný názov „správna rada“, vypúšťa sa slovo „správa“ samostatným novelizačným bodom.

K bodu 9

Doplnenie nadpisu § 3a súvisí s lepšou prehľadnosťou a orientáciou v právnom predpise vzhľadom k tomu, že sa postavenie a činnosť oboch orgánov strediska spresňuje.

K bodu 10

K odseku 1

Vzhľadom k tomu, že sa zavádzajú nové a presnejšie kritériá, ktoré musí spĺňať člen rady upúšťa sa od úpravy, ktorá stanovovala, že členovia rady „*sa vyberajú z osôb požívajúcich prirodzenú autoritu a dôveru v oblasti ľudských práv*“, a to aj vzhľadom k tomu, že ide o príliš nejasnú a vágnu podmienku.

Predkladaným návrhom zákona sa mení počet, zloženie aj kreovanie členov rady. Predkladateľ pri určení počtu členov a kreujúcich subjektov vychádzal z požiadaviek a návrhov predložených mu samotným strediskom, ako aj pripomienkujúcimi subjektmi v rámci medzirezortného pripomienkového konania. Počet členov sa tak znižuje z deväť na sedem. Zníženie počtu je z pohľadu strediska odôvodnené s ohľadom na rozsah právomocí rady, celkový počet zamestnancov strediska a potrebu efektívnosti činnosti rady (zabezpečenie reálnej účasti členov rady na jej zasadnutiach, zvýšenie efektívnosti rozhodovania a prijímania uznesení rady).

Z pôvodne stanovených menujúcich subjektov sa zachováva len verejný ochranca práv a predseda vlády Slovenskej republiky (v zmysle stanoviska strediska z dôvodu zabezpečenia zapojenia zložky verejnej moci). Naďalej zostáva zachovaný model, podľa ktorého predseda vlády menuje člena na základe návrhu mimovládnych organizácií, keďže predseda vlády ako nositeľ výkonnej moci predstavuje prvok zapojenia politickej moci, ktorý by v procese kreovania mal byť čo najviac eliminovaný. Takýto koncept vytvára záruky, že vládna moc nebude zasahovať do činnosti nezávislého orgánu nominovaním osôb, ktoré by mohli ohroziť skutočnú nezávislosť. Návrh zákona ponecháva na predsedovi vlády určiť postup pri predkladaní návrhov na člena rady zo strany mimovládnych organizácií.

Novými subjektmi, ktorí menujú po jednom členovi je predseda Slovenskej akadémie vied, predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory, Tlačovo-digitálna rada Slovenskej republiky, spoločne vymenúvajú jedného člena predseda Združenia miest a obcí Slovenska s predsedom Združenia samosprávnych krajov, ako aj komisár pre deti spoločne s komisárom pre osoby so zdravotným postihnutím.

Komisári predstavujú popri verejnom ochrancovi práv ďalšie nezávislé inštitúcie patriace do systému ochrany ľudských práv na Slovensku. Z uvedeného dôvodu sa javí byť na mieste, aby kreovali jedného člena do nezávislého orgánu, ktorý má ľudskoprávny mandát v zmysle Parížskych princípov.

Na základe pripomienok uplatnených v rámci medzirezortného pripomienkového konania, uskutočnených rozporových konaní a prerokovaní pripomienok a po konzultácii so strediskom, ako aj aktérmi, ktorých sa členstvo v rade priamo týka, sú v zmysle Parížskych princípov menujúcimi subjektmi tiež Slovenská advokátska komora a Tlačovo-digitálna rada

Slovenskej republiky. Parížske princípy odporúčajú zapojenie organizácií právnikov a novinárov v procese kreovania členov strediska, boli taktiež navrhované viacerými pripomienkovateľmi, ako aj samotnou advokátskou komorou (pokiaľ ide o SAK). Predkladateľ sa preto rozhodol vyhovieť týmto návrhom.

Spoločné menovanie člena predsedom Združenia miest a obcí Slovenska a predsedom Združenia samosprávnych krajov zabezpečí zapojenie územnej samosprávy a predstavuje prvok decentralizácie v kreovaní členov rady. Na kreovaní člena rady takýmto spôsobom sa zhodli zástupcovia Združenia samosprávnych krajov, ako aj Únie miest Slovenska. Ide o výsledok ich spoločného rozporového konania s predkladateľom a zástupcami strediska.

Predseda Slovenskej akadémie vied bol ako nový subjekt vybraný na účel zabezpečenia zapojenia odborníkov z oblasti vedy a vzdelávania s ohľadom na to, že boli z procesu kreovania rady vylúčení dekaní právnických fakúlt. Koncept menovania členov rady dekanmi právnických fakúlt sa totiž v praxi strediska neosvedčil. Stredisko má dlhodobý problém získať od niektorých subjektov nominácie na členov, prípadne problém zabezpečiť, aby sa na zasadnutí rady menovaní členovia skutočne zúčastnili (dochádzanie z Košíc, Banskej Bystrice, či dokonca Trnavy spôsobuje situáciu, kedy sa zasadnutí nezúčastňujú, resp. zúčastňujú sa sporadicky členovia, ktorí nesídlia priamo v Bratislave).

V nadväznosti na zmenu počtu členov rady, ako aj subjektov ich menujúcich predložený návrh obsahuje prechodnú úpravu v prechodnom ustanovení (bližšie pozri novelizačný bod 27).

K odsekom 2 a 3

Zavádza sa nový spôsob výberu členov rady. V snahe zabezpečiť požiadavky Parížskych princípov na odbornosť, nezávislosť a pluralizmus v zložení, usiluje nová úprava o stanovenie jasných kritérií na kandidátov, ako aj na formálny proces, súčasťou ktorého je overenie naplnenia zákonných podmienok. V záujme pluralizmu a garancií nezávislosti je proces a výber kandidátov rozdelený medzi viaceré zložky štátu a spoločnosti. Čiastočne sa zmenili aj subjekty, ktoré menujú jednotlivých členov rady (pozri novelizačný bod 10). Na účel zabezpečenia napĺňania Parížskych princípov, ako aj odporúčaní GANHRI, ktoré vyžadujú pluralizmus NHRI sa stanovuje subjekt, ktorý z navrhnutých kandidátov zvolí jedného tak, aby bola požiadavka pluralizmu zabezpečená a reálne sa napĺňala. Týmto subjektom je výbor Národnej rady Slovenskej republiky, ktorého predmetom činnosti je oblasť ľudských práv (aktuálne ide o výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre ľudské práva a národnostné menšiny). Po zvolení jedného z dvoch, príslušným subjektom, navrhnutých kandidátov, výbor menujúci subjekt písomne informuje o zvolenom kandidátovi. Príslušný menujúci subjekt následne tohto kandidáta vymenuje do funkcie člena rady. Menujúci subjekt zároveň vyhotoví písomné oznámenie o vymenovaní člena rady, ktoré zašle stredisku na účel informovania o novom členovi. Funkčné obdobie člena rady začína plynúť vymenovaním do funkcie.

K odseku 4 a 5

Podmienkami sú bezúhonnosť osoby a skutočnosť, že bola minimálne 5 rokov aktívne činná v oblasti ľudských práv alebo v oblasti nediskriminácie. Odsek 5 stanovuje, kto je na účely tohto zákona bezúhonnou osobou a ako sa bezúhonnosť preukazuje; odsek 6 špecifikuje v akom prostredí (sektore) by mal kandidát pôsobiť na účel splnenia podmienky aktívnej činnosti.

K odseku 6

Podmienka aktívnej činnosti v rozmedzí minimálne 5 rokov je splnená aj v prípade kombinácie v oboch možných oblastiach (napr. 2 roky v oblasti ľudských práv a 3 roky v oblasti nediskriminácie). Nie je síce výslovne stanovené a potrebné, aby išlo o kontinuálnych 5 rokov, avšak rovnako nie je žiaduce, aby išlo o niekoľko rôznych pracovných pozícií, ktoré sa prelínajú s pracovnými pozíciami, ktoré ani okrajovo nesúvisia s danými témami a ktoré osoba vykonávala napríklad v priebehu 15 rokov. Predkladateľ má za to, že menujúci subjekt, ako aj výbor bude schopný takúto situáciu jednoznačne posúdiť v prospech naplnenia podmienky potrebnej odbornosti a aktívnej činnosti osoby, ktorá má byť vymenovaná za člena rady.

K odseku 7

Podmienka pluralitného zastúpenia odborníkov reflektujúcich rôzne zložky spoločnosti v rade je jednou z podmienok stanovených v Parížskych princípoch, ktorej napĺňanie vyžaduje aj GANHRI. Na naplnenie podmienky pluralizmu je žiaduce, aby sa stredisko usilovalo o pluralizmus aj v rámci svojej zamestnaneckej skladby. Rozmanitosť v zamestnaneckej skladbe NHRI by mala napomáhať schopnosti NHRI reagovať na rôznorodé ľudskoprávne výzvy a priblížiť sa občanom. Pluralizmus v tomto kontexte v oboch prípadoch znamená široké zastúpenie spoločnosti v krajine v kontexte pohlavia, etnicity alebo postavenia národnostnej menšiny. GANHRI vo svojich odporúčaniach k zabezpečeniu pluralizmu v NHRI uvádza viaceré možnosti jeho naplnenia. Jedna z nich sa napĺňa práve zvoleným konceptom, kde členovia riadiaceho orgánu NHRI reprezentujú rôzne segmenty spoločnosti podľa Parížskych princípov. Bližšie informácie sú obsiahnuté v prílohe tohto materiálu – časť 1.7. všeobecné odporúčania GANHRI.

K odseku 8

Upravuje sa nezlučiteľnosť členstva v rade podľa vzoru iných nezávislých inštitúcií pôsobiacich v Slovenskej republike ako najširší možný model nezlučiteľnosti (napr. komisár pre deti, komisár pre osoby so zdravotným postihnutím a pod.). Členstvo v rade je nezlučiteľné s výkonom funkcie v orgáne verejnej moci (ide napr. o výkon funkcie poslanca Národnej rady Slovenskej republiky, poslanca miestneho zastupiteľstva, sudcu či prokurátora, štátneho tajomníka ministerstva, predsedu Najvyššieho kontrolného úradu, príslušníka Slovenskej informačnej služby atď.) alebo s členstvom v politickej strane alebo politickom hnutí. Aby sa však príliš neoklieštila možnosť menujúcich subjektov nominovať kandidátov na člena rady je možné nominovať aj osobu, ktorá v čase nominácie a vymenovania zastáva funkciu v orgáne verejnej moci alebo je členom politickej strany alebo politického hnutia. V prípade jej vymenovania je však povinná ukončiť túto funkciu alebo členstvo v zákonnej lehote 30 dní od vymenovania. Ak tak neurobí v zmysle novej právnej úpravy ju rada odvolá (ide o povinnosť rady, nie možnosť alebo oprávnenie; pozri novelizačný bod 19).

K odseku 9

Funkčné obdobie členov rady sa predlžuje na päť rokov (z pôvodných troch) a nanovo sa upravuje aj moment, od ktorého začína toto obdobie plynúť. Všeobecne platí, že pri menovaní do funkcie sa vymenovaná osoba funkcie ujíma dňom vymenovania. V zmysle tohto pravidla sa upravilo plynutie funkčného obdobia aj v tomto prípade, t. j. funkčné obdobie člena rady začína plynúť dňom vymenovania. Subjekt, ktorý člena rady vymenoval vyhotoví písomné oznámenie o vymenovaní člena rady, ktoré doručí stredisku. V zmysle zákonnej úpravy je povinný tak urobiť bezodkladne.

V prípade vymenovania tej istej osoby za člena rady v dvoch po sebe nasledujúcich funkčných obdobiach je možné túto osobu znovu nominovať, resp. vymenovať za člena až po uplynutí celého funkčného obdobia medzi zánikom jeho funkcie a vymenovaním, t. j. nasledujúcich 5 rokov nesmie zastávať túto funkciu. Uplynutie funkčného obdobia je podmienkou na zákonné vymenovanie. Ak menujúci subjekt postupuje v rozpore s touto podmienkou, takéto konanie sa považuje za konanie v rozpore so zákonom a za obchádzanie zákona. To isté platí aj pre funkciu výkonného riaditeľa (pozri novelizačný bod 22; § 3b ods. 1).

K odseku 10

Výslovne sa upravuje, že členstvo v rade nie je spojené so žiadnym typom odmeny. Člen má však nárok na úhradu výdavkov spojených s výkonom tejto funkcie podľa zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov.

K odsekom 11 a 12

Ďalej sa upravuje zánik členstva v rade. Ide o taxatívny výpočet dôvodov zániku členstva. Odsek 11 obsahuje výpočet dôvodov, pri ktorých zaniká členstvo priamo zo zákona (s výnimkou písmena c)). Pri dôvode, ktorým je odvolanie člena rady predkladateľ v odseku 12 nadväzne stanovuje presné a taxatívne dôvody, pre ktoré možno člena rady odvolať. Na odvolanie člena rady je však potrebné rozhodnutie rady o jeho odvolaní (vo forme uznesenia). Keďže však aj pri odvolaní ide o závažné dôvody, pre ktoré nie je možné alebo vhodné, aby takáto osoba vykonávala funkciu člena rady, ide o povinnosť rady odvolať člena, ktorý naplní niektorý alebo viaceré z dôvodov stanovených v zákone. Dôvody stanovené pod písmenami a), c) až e) sú jednoznačné a jednoducho preukázateľné (neúčast' na zasadnutiach, dlhodobá práceneschopnosť, nezlučiteľnosť funkcií). Dôvod uvedený pod písmenom b) „svojou činnosťou, svojimi výrokmi alebo správaním poškodzuje alebo poškodil dobrú povesť alebo záujmy strediska“ je rovnako potrebné dôsledne odôvodniť, a to so zameraním sa na preukázanie vzťahu medzi správaním, výrokmi, resp. činnosťou člena a poškodenia dobrej povesti alebo záujmov strediska. V tomto prípade sa zároveň ustanovuje prísnejší spôsob hlasovania rady o odvolaní člena (bližšie pozri novelizačný bod 11).

K odseku 13

Aby sa zabezpečila kontinuálnosť v členstve rady, pre prípad, že dôjde k odvolaniu člena, rada spolu s oznámením o odvolaní člena požiada subjekt, ktorý tohto člena vymenoval, aby bezodkladne navrhol dvoch nových kandidátov na člena a predložil ich príslušnému výboru Národnej rady Slovenskej republiky.

Ak dôjde k zániku členstva z iného dôvodu ako z dôvodu odvolania radou, má povinnosť oznámiť zánik a požiadať o návrh dvoch kandidátov subjekt, ktorý člena vymenoval, výkonný riaditeľ. V týchto prípadoch sa predpokladá, že práve výkonný riaditeľ má k dispozícii relevantné informácie o členovi (o jeho zdravotnom stave, vzdaní sa, uplynutí funkčného obdobia, prípadne o existencii právoplatného rozhodnutia uvedeného v odseku 11 písm. d) návrhu zákona).

K bodu 11

Novozavedeným § 3aa sa upravuje pôsobnosť rady a oproti pôvodnej úprave sa zároveň precizuje jej znenie. Dopĺňajú sa aj nové činnosti v súlade so zmenami vykonanými v zákone (odvolanie člena rady, vykonanie výberového konania na funkciu výkonného riaditeľa, schvaľovanie strategického plánu strediska).

Uznášaniaschopnosť rady je stanovená na prítomnosť nadpolovičnej väčšiny všetkých členov, t. j. 4 a viac členov. Kvórum na prijatie uznesenia je diferencované podľa toho, čo je predmetom hlasovania. Ak je predmetom hlasovania voľba alebo odvolávanie predsedu, podpredsedu rady, odvolanie člena alebo výkonného riaditeľa a výber výkonného riaditeľa je potrebná nadpolovičná väčšina všetkých členov rady, t. j. minimálne 4 hlasy. Výnimku v hlasovaní rady predstavuje odvolávanie člena rady alebo výkonného riaditeľa z dôvodu ak svojou činnosťou, svojimi výrokmi alebo správaním poškodzuje alebo poškodil dobrú povesť alebo záujmy strediska. Predkladateľ pristúpil k tejto úprave z dôvodu, aby eliminoval jeho zneužívanie na bezdôvodné odvolanie člena rady, resp. výkonného riaditeľa. Sprísnenie možnosti odvolania člena rady/výkonného riaditeľa z tohto dôvodu bolo požadované aj zo strany občianskej spoločnosti a pripomienkovateľov v rámci pripomienkového konania. V tomto prípade sa stanovuje požiadavka prijatia uznesenia dvojtretinovou väčšinou všetkých členov rady, t. j. minimálne 5 hlasov v prospech odvolania.

V prípade hlasovania o otázkach, ktoré nepatria pod vyššie vymenované oblasti postačuje súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných členov, t. j. v prípade účasti minimálneho počtu členov (štyroch) pôjde o 3 hlasy.

Vytvára sa priestor pre autonómnou bližšiu úpravu vnútorných pomerov strediska (štatútom). Rovnako zákon dáva podklad na to, aby rada vydala rokovací poriadok, v ktorom si stanoví postup zvolávania a rokovania zasadnutí, vrátane bližšej úpravy procesu odvolávania členov rady, ako aj výkonného riaditeľa (samozrejme za splnenia zákonných podmienok).

K bodu 12

S cieľom zvýšenia prehľadnosti a orientácie v zákone sa dopĺňa nadpis § 3b.

K bodu 13

Vo vzťahu k postaveniu výkonného riaditeľa sa mení dĺžka jeho funkčného obdobia z troch na päť rokov. Funkčné obdobie mu začína plynúť vymenovaním do funkcie, do ktorej ho menuje predseda rady na základe výsledkov výberového konania. Novelou sa totiž zavádza nový postup voľby a výberu výkonného riaditeľa (pozri novelizačný bod 35). Na účel zabezpečenia kontinuálneho výkonu povinností výkonného riaditeľa sa stanovuje, že v prípade, ak k zániku funkcie výkonného riaditeľa dôjde z dôvodu uplynutia funkčného obdobia, výkonný riaditeľ naďalej pokračuje vo svojej funkcii až do vymenovania novozvoleného výkonného riaditeľa. K tejto situácii by malo dôjsť len vo výnimočných prípadoch, keďže novelou zákona sa zavádza nový spôsob výberu výkonného riaditeľa, ktorý stanovuje aj lehoty, v ktorých sa má uskutočniť. Lehota 60 dní pred uplynutím funkčného obdobia je uvedená ako najneskoršia možná lehota na vyhlásenie výberového konania. Rada môže výberové konanie vyhlásiť aj skôr, aby sa zabezpečil plynulý prechod od výkonného riaditeľa, ktorému končí funkčné obdobie k novému bez potreby „predlžovania“ plnenia funkcie výkonným riaditeľom, ktorému už uplynulo funkčné obdobie. Je žiaduce, aby došlo k hladkej a plynulej obmene na poste výkonného riaditeľa. Predkladateľ má za to, že je aj v záujme samotnej rady, aby si plnila svoje povinnosti a zabezpečila funkčný chod strediska ako NHRI.

Zákonom sa taktiež výslovne stanovuje, že tá istá osoba môže byť do tejto funkcie vymenovaná maximálne v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach v súlade s pravidlami zakotvenými pri iných nezávislých alebo ústavných funkciách. Ako bolo uvedené aj pri

funkčnom období členov rady (novelizačný bod 18), ak dôjde k vymenovaniu tej istej osoby za výkonného riaditeľa v dvoch po sebe nasledujúcich funkčných obdobiach je možné, aby sa táto osoba uchádzala o funkciu, resp. bola hodnotiacou komisiou zvolená za výkonného riaditeľa až po uplynutí celého funkčného obdobia medzi zánikom jeho funkcie a vymenovaním, t. j. nasledujúcich 5 rokov nesmie zastávať túto funkciu. Uplynutie funkčného obdobia je podmienkou na zákonné vymenovanie. Ak hodnotiaca komisia postupuje v rozpore s touto podmienkou, takéto konanie sa považuje za konanie v rozpore so zákonom a za obchádzanie zákona.

K bodu 14

S ohľadom na zmenu v procese ustanovovania do funkcie výkonného riaditeľa sa menia a precizujú podmienky na vymenovanie do tejto funkcie. Výkonný riaditeľ musí v prvom rade spĺňať rovnaké podmienky na vymenovanie do funkcie, ako sú stanovené pre vymenovanie za člena rady (bezúhonnosť a aktívna činnosť v oblasti ľudských práv alebo v oblasti nediskriminácie po dobu minimálne 5 rokov; pozri podmienky v § 3a ods. 4). Vzhľadom na funkciu, ktorú zastáva je oproti podmienkam stanoveným pre člena rady navyše doplnená podmienka dosiahnutia vysokoškolského vzdelania druhého stupňa.

Veta o maximálnom počte zastávania tejto funkcie v obdobiach nasledujúcich bezprostredne po sebe bola doplnená do predchádzajúceho ustanovenia, čím sa v tomto ustanovení stala nadbytočnou, a preto sa vypúšťa.

K bodu 15

Upravuje sa nezlučiteľnosť funkcie výkonného riaditeľa s inými verejnými funkciami. S ohľadom na to, že ide o platenú funkciu (na rozdiel od funkcie člena rady) výkonnému riaditeľovi sa zároveň neumožňuje vykonávať inú platenú funkciu, ani podnikat' alebo vykonávať akúkoľvek inú zárobkovú činnosť (okrem zákonom stanovených výnimiek, ako je napr. správa vlastného majetku alebo vedecká, pedagogická činnosť atď.).

K bodu 16

Rovnako ako pri menovaní člena rady, aj pri procese vymenovania výkonného riaditeľa sa umožňuje vymenovať do funkcie osobu, ktorá ešte v čase vymenovania nebude mať odstránenú prekážku nezlučiteľnosti uvedenú v predchádzajúcom odseku (§ 3b ods. 3). Zároveň sa jej však priamo zo zákona určuje povinnosť do 30 dní odo dňa vymenovania do funkcie ukončiť funkciu alebo činnosť, ktorá nie je s výkonom funkcie výkonného riaditeľa zlučiteľná alebo vykonať zákonom ustanovený právny úkon smerujúci k jej ukončeniu (táto možnosť sa v zákone stanovuje z dôvodu, keď na ukončenie niektorej činnosti, napr. podnikania, nepostačuje 30 dní, avšak jednoznačne musí preukázateľne robiť všetky kroky k tomu, aby došlo k ukončeniu tejto činnosti).

K bodu 17

Precizuje sa zodpovednosť výkonného riaditeľa rade.

K bodu 18

Ide len o gramatickú zmenu slova a zjednotenie názvu správy, ktorú stredisko v zmysle zákona vypracúva.

K bodom 19 a 20

Na žiadosť strediska sa týmito novelizačnými bodmi rozdelili dokumenty, za vypracovanie ktorých zodpovedá výkonný riaditeľ rade, vymenované v jednom ustanovení. Dôvodom je oddelenie zodpovednosti výkonného riaditeľa za ich vypracovanie, keďže správa o činnosti sa vzťahuje na plnenie úloh strediska (t. j. je odpočtom aktivít vo vzťahu k plánu činnosti a strategickému plánu); a účtovná závierka a výročná správa o hospodárení sa vzťahujú na finančné hospodárenie strediska.

K bodu 21

Keďže predkladateľ precizuje a dopĺňa úpravu odvolania výkonného riaditeľa z funkcie, predkladateľ upúšťa od stanovenia dôvodov odvolania už v ustanovení, kde sa upravujú spôsoby zániku funkcie a dopĺňa vnútorný odkaz v zákone na novo-konštituované ustanovenie o dôvodoch odvolania.

K bodu 22

Ako dôvod zániku funkcie výkonného riaditeľa priamo zo zákona sa dopĺňa vyhlásenie osoby, ktorá túto funkciu zastáva za mŕtvu. Taktiež bude funkcia výkonného riaditeľa zanikať priamo zo zákona už momentom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bol výkonný riaditeľ odsúdený za úmyselný trestný čin alebo ktorým bol odsúdený za trestný čin a súd nerozhodol o podmienечnom odklade výkonu trestu odňatia slobody (na rozdiel od aktuálnej úpravy, kde sa v takomto prípade vyžaduje ešte odvolanie z funkcie radou).

K bodu 23

Novým ustanovením sa detailnejšie stanovujú dôvody, pre ktoré je možné odvolať výkonného riaditeľa z funkcie. Ako vyplýva z úpravy uvedenej v predošlých bodoch, odvolať výkonného riaditeľa môže len rada nadpolovičnou väčšinou všetkých členov (t. j. minimálne 4 hlasy) a v prípade odvolania z dôvodu uvedeného v písmene b) dvojtretinovou väčšinou všetkých členov (minimálne 5 hlasov).

V nadväznosti na úpravu nezlučiteľnosti funkcie výkonného riaditeľa (pozri novelizačný bod 24) je neodstránenie prekážky nezlučiteľnosti, rovnako ako vznik nezlučiteľnosti v priebehu trvania funkcie dôvodom odvolania výkonného riaditeľa z funkcie.

Ďalšími dôvodmi je nemožnosť vykonávať povinnosti vyplývajúce z funkcie z dôvodu zhoršeného zdravotného stavu, pričom musí byť zároveň splnená podmienka trvania takéhoto stavu minimálne šesť po sebe nasledujúcich mesiacov.

Dôvody uvedené pod písmenami a) a b) predstavujú dôvody, ktoré škodia fungovaniu strediska, keďže výkonný riaditeľ buď neplní svoje povinnosti, alebo naruša dobrú povesť alebo záujmy strediska svojou činnosťou, správaním alebo výrokmi. Takéto správanie výkonného riaditeľa nie je žiaduce, a preto sa upravuje možnosť ho v takýchto prípadoch odvolať a vyhlásiť nové výberové konanie na funkciu výkonného riaditeľa (pozri novelizačný

bod 35; § 3ba ods. 1 písm. b)). Nové výberové konanie sa vyhlasuje aj zo všetkých ďalších dôvodov, pre ktoré bol výkonný riaditeľ odvolaný, resp. mu zanikol výkon funkcie.

K bodu 24

Na účel vypracovania vízie fungovania strediska na dlhodobejšie obdobie, sa výkonnému riaditeľovi upravuje povinnosť, okrem doteraz predkladaných materiálov a dokumentov, predložiť rade aj návrh strategického plánu. Bližšiu úpravu týkajúcu sa strategického plánu stanoví stredisko vo svojom vnútornom predpise.

K bodu 25

Týmto novelizačným bodom sa fixne nastavuje výška platu výkonného riaditeľa strediska. Podľa informácií poskytnutých predkladateľovi zo strany strediska je aktuálny stav ohľadne otázky určenia výšky platu výkonného riaditeľa závislá výlučne od rozhodnutia rady. Ide o prvok transparentnosti, ktorým sa odstraňuje svojvôľa pri nastavovaní platu zo strany rady vo vzťahu k osobe výkonného riaditeľa.

K bodu 26

Zavádza sa nový spôsob výberu výkonného riaditeľa tak, aby bol prístupný verejnosti a verejnej kontrole. Prvky verejnosti sú inkorporované naprieč celou úpravou výberového konania (zverejnenie vyhlásenia výberového konania, zverejnenie profesijných životopisov a projektov riadenia a rozvoja strediska uchádzačov o funkciu, možnosť podávať výhrady k uchádzačom, možnosť účasti verejnosti na ústnom pohovore uchádzačov, zverejnenie zápisnice z výberového konania). Predkladateľ má za to, že takýto výber prinesie do procesu výberu väčšiu transparentnosť a zároveň bude naplňovať požiadavky Parížskych princípov.

Voľba výkonného riaditeľa bola doteraz v kompetencii rady, ktorá volila z návrhov, ktoré predložili opäť len členovia rady. Takáto úprava nezodpovedá požiadavkám Parížskych princípov, a preto sa predkladateľ rozhodol pristúpiť k zmene.

Podrobne sa upravuje celý priebeh výberového konania od jeho vyhlásenia, cez dokumenty, ktoré musia uchádzači o funkciu predkladať, zverejňovanie životopisov a predložených projektov riadenia uchádzačov až po konkrétny priebeh výberového konania vrátane spôsobu rozhodovania výberovej komisie a vyhotovovania zápisnice z výberového konania.

K § 3ba

Výberové konanie vyhlasuje rada vo všeobecnosti najneskôr 60 dní pred uplynutím funkčného obdobia výkonného riaditeľa. Ak však zanikla funkcia výkonného riaditeľa z dôvodov uvedených v § 3b ods. 6 písm. b) až e) zákona, potom je lehota 30 dní od skončenia výkonu tejto funkcie. Vyhlasuje ho jednak na svojom webovom sídle a v prípade, že tak rozhodne aj prostredníctvom verejnosti všeobecne prístupných prostriedkov masovej komunikácie.

Zákon obsahuje výpočet náležitostí, ktoré musí vyhlásenie výberového konania obsahovať. Zverejnenie ďalších informácií, ak to rada považuje za vhodné a potrebné, je ponechané na jej uvážení. Rada musí určiť termín uskutočnenia výberového konania tak, aby sa uskutočnilo najneskôr do 60 dní od uvoľnenia funkcie výkonného riaditeľa. V tomto

ustanovení je súčasne uvedený aj rozsah dokumentov predkladaných uchádzačmi.

Na účel zvýšenia transparentnosti a zapojenia verejnosti do výberu výkonného riaditeľa je rada povinná zverejniť profesijné životopisy uchádzačov a ich projekt riadenia a rozvoja strediska na webovom sídle strediska. Robí tak až po uplynutí termínu na podanie žiadostí. Termín zverejnenia je diferencovaný v závislosti od toho, o aké dokumenty ide. Profesijné životopisy zverejňuje najneskôr 10 dní pred konaním výberového konania. Projekty riadenia a rozvoja strediska však zverejňuje len v deň konania výberového konania. Dôvodom, pre ktorý je projekt riadenia a rozvoja strediska zverejňovaný až v deň výberového konania je aby uchádzači neboli navzájom ovplyvňovaní projektmi iných uchádzačov, t. j. aby si nemohli preštudovať projekty iných uchádzačov a následne v rámci výberového konania zneužiť takto získané informácie vo svoj prospech.

K § 3bb

Výberové konanie má formu ústneho pohovoru, ktorý vedie výberová komisia s konkrétnym uchádzačom. Súčasťou pohovoru je predovšetkým prezentácia uchádzača a jeho projektu riadenia a rozvoja strediska. Opäť na účel posilnenia kontroly nad výberom zo strany verejnosti sa stanovuje, že výberové konanie je verejné. Jediným obmedzením je kapacita miestnosti, v ktorej bude výberové konanie prebiehať. Rada v postavení výberovej komisie by mala zabezpečiť, aby výberové konanie prebiehalo v takej miestnosti, ktorá bez problémov umožní účasť verejnosti bez veľkých obmedzení.

Až do termínu výberového konania môže ktokoľvek vzniesť odôvodnené výhrady voči uchádzačom a dokumentom zverejneným na webovom sídle strediska (t. j. profesijným životopisom uchádzačov). Ak bude takáto výhrada vznesená, rada v postavení výberovej komisie je priamo zo zákona povinná vyžiadať si od dotknutého uchádzača vyjadrenie k otázke, ktorá je predmetom výhrady. Aby však zároveň nedochádzalo k bezbrehému zneužívaniu tohto inštitútu, stanovuje sa, že ak pôjde o anonymnú výhradu, je na uvážení výberovej komisie, či sa ňou bude zaoberať alebo nie. Predkladateľ má za to, že výberová komisia berie svoju úlohu vo výbere dostatočne vážne a zohľadní všetky výhrady, ktoré môžu mať vplyv na výkon funkcie výkonného riaditeľa v prípade, že osoba, voči ktorej výhrada smeruje by zastávala túto funkciu (t. j. vyhodnotí, či je vysvetlenie uchádzača k predmetu výhrady postačujúce alebo aj napriek vysvetleniu nepovažuje uchádzača za vhodného kandidáta na funkciu výkonného riaditeľa).

Členmi výberovej komisie sú členovia rady, ktorí si pri každom výberovom konaní spomedzi seba zvolia predsedu výberovej komisie. Uznášaniaschopnosť komisie je stanovená na prítomnosť aspoň nadpolovičnej väčšiny, t. j. minimálne 4 členov. V zmysle § 3aa ods. 2 je na uznesenie rady v tejto veci prijaté, ak zaň hlasovala nadpolovičná väčšina všetkých jej členov. Každý člen výberovej komisie má k dispozícii hodnotiaci hárok, na ktorom po výberovom konaní vytvorí vlastné poradie úspešnosti uchádzačov, pričom na ňom označí osobitne úspešných a osobitne neúspešných uchádzačov a stanovené poradie na hárku dostatočne jasne a zreteľne odôvodní. Jednotný hodnotiaci hárok pre členov výberovej komisie v rámci svojich vnútorných predpisov vypracuje stredisko.

Všetky hárky sa odovzdajú predsedovi, ktorý za prítomnosti ostatných členov rady vykoná tzv. záverečný súčet umiestnení úspešných uchádzačov. Zákon vyslovene a jasne stanovuje, kto sa považuje za neúspešného uchádzača (ten uchádzač, ktorého nadpolovičná väčšina všetkých členov rady určila ako neúspešného). Predseda záverečné poradie určí podľa súčtov umiestnení jednotlivých uchádzačov. Keďže môže dôjsť k situácii, kedy viacero

uchádzačov bude mať to isté umiestnenie, zákon stanovuje pravidlo pre určenie poradia. Rozhodovať sa bude žrebom, ktorý uskutoční priamo na mieste pred ostatnými členmi výberovej komisie (t. j. rady) jej predseda. Takto stanovené poradie je konečné a záväzné.

Z priebehu výberového konania vyhotoví poverený člen rady zápisnicu, v ktorej sa zachytia všetky relevantné informácie, aby bolo možné zistiť, ako prebiehalo výberové konanie. Nemá ísť len o formálny dokument, z ktorého nebude zrejmý priebeh výberového konania. Zápisnicu podpisujú všetci prítomní členovia výberovej komisie (rady). Zákon myslí aj na prípad, kedy by niektorý z členov rady odmietol zápisnicu z nejakého dôvodu podpísať. Aby v dôsledku takéhoto konania nedošlo k nesplneniu povinnosti zverejniť zápisnicu, odmietnutie podpísania sa vyznačí v zápisnici, pričom sa zároveň pri ňom uvedie aj dôvod, pre ktorý daný člen zápisnicu odmietol podpísať. Rada má potom v lehote najneskôr 10 pracovných dní od uskutočnenia výberového konania povinnosť zabezpečiť zverejnenie podpísanej zápisnice spolu s hodnotiacimi hárkami všetkých členov rady na webovom sídle strediska.

Upravuje sa tiež situácia, kedy by žiaden z uchádzačov vo výberovom konaní neuspel, resp. nesplňal ani základné zákonom stanovené podmienky (pozri § 3b ods. 2). V takom prípade rada vyhlási nové výberové konanie tak, aby sa uskutočnilo do 60 dní odo dňa skončenia predchádzajúceho neúspešného výberového konania. Vzhľadom k tomu, že zákon neupravuje žiadnu odlišnú právnu úpravu pre takto vyhlásené výberové konanie, všetky ustanovenia týkajúce sa výberového konania platia rovnako.

K bodu 27

Z dôvodu, že dochádza k zmene dĺžky funkčného obdobia tak výkonného riaditeľa, ako aj členov rady sa upravujú prechodné ustanovenia.

Na ich základe funkcia výkonného riaditeľa zaniká uplynutím funkčného obdobia podľa zákona účinného do 30.04.2019, t. j. po uplynutí troch rokov od momentu, od ktorého v zmysle týchto predpisov plynie jeho funkčné obdobie (ak nedôjde k zániku funkcií skôr iným spôsobom ako uplynutím funkčného obdobia).

Pokiaľ ide o členov rady, vzhľadom k tomu, že sa mení aj počet členov, ako aj okruh subjektov, ktorí členov navrhuje a menuje do funkcie, je žiaduce, aby zloženie rady bolo čo najskôr v súlade s Parížskymi princípmi a aby vznikla nová funkčná rada. V dôsledku všetkých týchto dôvodov sa stanovuje, že funkčné obdobie aktuálne vymenovaných členov rady zaniká priamo zo zákona dňom 30. júna 2019. Takto stanoveným termínom sa vytvára priestor pre menujúce subjekty navrhnuť kandidátov na členov, ako aj pre príslušný výbor Národnej rady Slovenskej republiky, ktorý osvedčuje splnenie kritérií člena a vyberá jedného z navrhnutých kandidátov. Subjektom, ktorí sú zapojení do menovania nových členov rady sa v prechodných ustanoveniach stanovuje jasný termín, do kedy tak majú spraviť, t. j. do 30. júna 2019. Stanovený termín sa kryje s termínom, kedy zo zákona zaniká členstvo v rade členom, ktorí sú vymenovaní do funkcie podľa predpisov účinných do 30. apríla 2019. Uvedenie konkrétného termínu má pôsobiť v prvom rade ako motivácia pre menujúce subjekty k splneniu svojej povinnosti, inak sa dopustia porušenia zákona. Zároveň sa takouto úpravou predchádza situácii, kedy by noví členovia rady neboli včas vymenovaní, čím by sa znemožnila funkčnosť rady a v konečnom dôsledku aj strediska samotného. Nad rámec úpravy predkladateľ uvádza, že v prípade členov rady nejde o zastávanie verejnej funkcie,

čím je takýto spôsob vysporiadania sa so vzniknutou situáciou v súlade s právnymi predpismi Slovenskej republiky.

Na členov rady, ako aj na výkonného riaditeľa, ktorí aktuálne vykonávajú svoje funkcie sa nevzťahujú tie ustanovenia zákona, ktoré stanovujú prekážku nezlučiteľnosti (§ 3a ods. 8, § 3b ods. 3 a 4).

Podľa čl. 1 ods. 1 rokovacieho poriadku strediska zvoláva zasadnutie rady jeho predseda. V zmysle § 3aa ods. 1 písm. a) zákona si rada volí predsedu a podpredsedu zo svojich členov. Vzhľadom k tomu, že predkladanou novelou dôjde k zmene v členoch rady, rada nebude mať zvoleného predsedu, ani podpredsedu rady, ktorý by prvé zasadnutie mohol zvolať. Predkladateľ preto priamo v zákone stanovuje, že prvé zasadnutie novovymenovanej rady zvolá výkonný riaditeľ. Taktiež stanovuje lehotu, v ktorej sa má prvé zasadnutie už uskutočniť, t. j. najneskôr 30. júla 2019. Takáto úprava súčasne opätovne nepriamo vytvára tlak na menujúce subjekty, aby si splnili svoju zákonnú povinnosť nominovať kandidátov na členov rady, ako aj na príslušný výbor, aby konal a čo najskôr zvolil jedného z dvojice predložených kandidátov na účel jeho vymenovania príslušným menujúcim subjektom.

Nová právna úprava (§ 1 ods. 9) stanovuje stredisku povinnosť vypracovať, zverejniť a predložiť parlamentu správu o stave dodržiavania ľudských práv vrátane oblasti nediskriminácie. Vzhľadom na navrhovanú účinnosť zákona (1. mája 2019) sa upravuje prechodné ustanovenie, kedy prvú takúto správu stredisko predloží až v nasledujúcom kalendárnom roku. Zároveň sa touto úpravou vyhovuje požiadavke strediska predkladať správu prvýkrát po tom, ako bude podľa novelizovaného zákona fungovať jeden rok vzhľadom k tomu, že navrhovaným zákonom sa posilňujú právomoci strediska a javí sa preto vhodné, aby prvá správa, ktorú stredisko predloží parlamentu vychádzala z výsledkov a zistení inštitúcie, ktorá bude vykonávať už rozšírený mandát.

K bodu 28

Zosúladzuje sa terminológia použitá v tomto ustanovení s terminológiou používanou v práve Európskej únie.

K bodu 29

Upravuje sa názov prílohy v súlade s Legislatívnymi pravidlami vlády Slovenskej republiky.

K bodu 30

Vypúšťa sa smernica Rady 76/207/EHS z 9. februára 1976 o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami, pokiaľ ide o prístup k zamestnaniu, odbornej príprave a postupu v zamestnaní a o pracovné podmienky (Mimoriadne vydanie Ú. v. EÚ, kap. 5/zv. 1; Ú. v. ES L 39, 14. 2. 1976), v znení smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/73/ES z 23. septembra 2002 (Mimoriadne vydanie Ú. v. EÚ, kap. 5/zv. 4; Ú. v. ES L 269, 5. 10. 2002), ktorá bola zrušená a nahradená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2006/54/ES z 5. júla 2006 o vykonávaní zásady rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 204, 26. 7. 2006), ktorá sa v zmysle novelizačného bodu 39 a Legislatívnych pravidiel vlády Slovenskej republiky vkladá za už prebrané smernice.

K bodu 31

Doplňajú sa smernice Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie v zmysle ktorých stredisko už v súčasnosti plní úlohu subjektu pre rovnaké zaobchádzanie (v texte smerníc sú použité rozličné pojmy tohto subjektu). Gestorom týchto smerníc je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo práce“). Ministerstvo práce notifikuje tieto smernice ako transponované. V tomto prípade ide len o technickú otázku doplnenia smerníc, ktoré už sú implementované do nášho právneho poriadku, avšak neboli doplnené do zákona o stredisku, ktorým sa vykonávajú niektoré články. Z tohto dôvodu je súčasťou materiálu vyplnenie tabuľky zhody len vo vzťahu k článkom, ktoré sa vzťahujú k tomuto zákonu.

Nižšie uvádzame dátumy, od ktorých sú doplnené smernice notifikované ako transponované.

- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/54/ES z 5. júla 2006 o vykonávaní zásady rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 204, 26. 7. 2006) – notifikovaná ako transponovaná dňa 01. marca 2007;
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/41/EÚ zo 7. júla 2010 o uplatňovaní zásady rovnakého zaobchádzania so ženami a mužmi vykonávajúcimi činnosť ako samostatne zárobkovo činné osoby a o zrušení smernice Rady 86/613/EHS (Ú. v. EÚ L 180, 15. 7. 2010) – notifikovaná ako transponovaná dňa 29. decembra 2010;
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/54/EÚ zo 16. apríla 2014 o opatreniach na uľahčenie výkonu práv udelených pracovníkom v súvislosti so slobodou pohybu pracovníkov (Ú. v. EÚ L 128/8, 30. 4. 2014) – notifikovaná ako transponovaná dňa 19. mája 2016.

K čl. II

Navrhuje sa, aby zákon nadobudol účinnosť 1. mája 2019 v dôsledku potreby väčšieho množstva zmien, na ktoré sa stredisko bude musieť pripraviť (vrátane potreby prijatia nových zamestnancov, preškolenia, prípadne prehĺbenia a rozšírenia odbornosti už pracujúcich zamestnancov v stredisku).